

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
tř. Kpt. Jaroše 7
604 55 Brno

Otevřený dopis pracovníkům sekce veřejných zakázek

V Praze dne 13. ledna 2012

Vážení,

obracíme se na Vás, stejně jako na ostatní pracovníky sekce veřejných zakázek Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, s prosbou, která se bezprostředně týká Vaší úlohy při dohledu nad zákonností českých veřejných zakázek.

Někteří z Vás znají autory tohoto dopisu osobně, mnozí další alespoň podle jmen, když vedli správní řízení, v nichž INDOC zastupoval uchazeče o veřejné zakázky. Snad jste si povšimli, že našim klientům pomáháme v nelehkém boji proti diskriminačním, netransparentním a omezujícím veřejným zakázkám. Jsou to právě dodavatelé, kteří musejí přicházet s návrhy na přezkoumání vadných postupů zadavatelů a usilovat o jejich nápravu. A není to pro ně zrovna jednoduché. Vyžaduje to najímat poradce, zpracovávat složité námítky, riskovat špatnou pověst u zadavatelů, skládat vysoké kauce a nakonec čekat půl roku nebo i déle, než Úřad vydá rozhodnutí. Těm dodavatelům, kteří seberou kuráž, čas i peníze, se snažíme jejich protesty zpracovat v souladu se zákonem a s důrazem na logiku a zdravý rozum. Vždy se snažíme nejen o preciznost, ale hlavně o důslednost. Je pravda, že tento přístup v minulosti přinesl drobné půtky a odborné disputatione. Potěšitelné však je, že ve většině případů došlo přes zmíněné třecí plochy k vydání rozhodnutí, která je možné označit za správná, ať již nakonec vyzněla ve prospěch či proti zájmu našich klientů.

Kromě takových rozhodnutí však Úřad vydává i nemálo dalších, která se za správná a logicky odůvodněná rozhodně označit nedají. Vzrůstající počet pochybných rozhodnutí je alarmující a vážně ohrožuje důvěryhodnost Úřadu jako instituce se svrchovanou kompetencí dohledu nad veřejnými zakázkami.

Povětšinou přitom nejde o řízení týkající se nejednoznačné nebo velmi složité problematiky, která by umožňovala různý výklad nebo poskytovala široký prostor pro správní uvážení. Právě naopak. V této souvislosti jsme si povšimli jistého shodného rysu těchto podivných rozhodnutí. Úřad často správně analyzuje situaci, pojmenuje pochybení zadavatelů, nicméně ve finále z toho vyvodí zcela neodpovídající závěry. Odůvodnění takových rozhodnutí bývají nedostatečná a nezřídka pomíjejí argumenty účastníků. Již při prvním čtení je znát, že se během zpracování rozhodnutí něco stalo – jako kdyby byl zpracovatel veden k určenému výsledku jakousi nevyřčenou účelovou snahou. V konečném důsledku taková rozhodnutí prohlubují právní nejistotu celého systému veřejných zakázek. V konkrétních případech pak vedou ke znepokojivým úvahám. Kdo a proč z takového postupu benefituje? Existují dokonce rozhodnutí, jejichž text nesnese ani zveřejnění na oficiálních stránkách Úřadu, a proto se tam jakoby náhodou neobjevují. Je veřejným tajemstvím, že taková rozhodnutí nevznikají sama o sobě, ale jsou výsledkem neformálního ovlivňování ze strany vedení Úřadu. K manipulaci může nepřímo docházet také neúměrným protahováním správních řízení, možná ve snaze nechat je uležet, třeba se rozhodnutí nakonec nebude muset vydávat. Tomu by nasvědčovalo i váhání s předběžnými opatřeními, která občas Úřad nevydá ani v případech, kdy zadavatel zcela evidentně pochybil.

Taková rozhodnutí se začala dotýkat i našich klientů a my si s nimi nevíme rady. Soudní přezkum trvá dlouho a v nejlepším případě dojde k vrácení případu k novému projednání Úřadem. Veřejná zakázka je mezitím splněna, zadána v jiné podobě či zanikne potřeba jejího zadání. Dodavatel má smůlu, byť by byl v právu. Sice nakonec vyhrál, ale není to mnoho platné. Nechceme v tuto chvíli zveřejňovat konkrétní případy, nicméně je pečlivě monitorujeme. Zřejmě nezbyde, než aby si důkazy a svědectví obstaraly příslušné orgány.

Udivující je, že toto umožňuje samotný systém práce Úřadu. Procesy jsou nastaveny tak, že pokyny předsedy Petra Rafaje a dalších vysoce postavených vedoucích pracovníků k jednotlivým správním řízením, a k tomu jak mají či nemají dopadnout, nejsou součástí spisů. Na poradách se oficiálně neprobírají a do zápisů se proto nedostanou, obdobně jako myšlenkové postupy, které vedou jednotlivé úřední osoby k jejich postojům či rozhodnutím. Jednání Úřadu, který často vytýká zadavatelům nepřezkoumatelnost zadávacích postupů, je obdobně neprůhledné. S tím rozdílem, že dopad jednání Úřadu je mnohem drtivější než pochybení jakéhokoli jednotlivého zadavatele. Koneckonců i složení a práce rozkladových komisí zrovna transparentností neoplývají. Přestože jsou mezi jejich členy lidé, kteří současně berou peníze za práci pro zadavatele i dodavatele (nezřídka za pomoc v konkrétních veřejných zakázkách), nemá se účastník řízení možnost dozvědět, kdo z nich se na podkladech pro rozhodnutí předsedy Úřadu podílel, případně kdo ohlásil střet zájmů a účasti při projednání případu se zdržel.

Úřad má v oblasti veřejných zakázek unikátní postavení a značnou moc. Jako jeho zaměstnanci máte jedinečnou příležitost ovlivňovat kvalitu a kulturu zadávání veřejných zakázek v naší zemi. A většina z Vás skutečně přispívá svou každodenní prací k předvídatelnosti a konzistenci rozhodování Úřadu. Avšak rozhodnutí, která podlehla výše popsanému ovlivňování, naopak prohlubují marasmus veřejných zakázek v Česku. Zda to bude v budoucnosti lepší, záleží na Vaší

osobní odvaze a iniciativě. Sepsat ohnuté rozhodnutí, avšak odmítnout jeho vydání pod vlastní značkou, bohužel nestačí. Opravdu záleží především na Vás, jednotlivých referentech a ředitelích odborů. Dobře víte, že od osob z blízkosti předsedy Úřadu lze změnu postoje očekávat jen stěží. Spolehněte se, že pokud se takovým praktikám postavíte, nezůstanete v tom sami. Ovlivňování výsledků správních řízení je čím dál častěji diskutováno nejen v kuloárech zadavatelů a dodavatelů, ale i na mnoha dalších místech.

Věřte, že bychom tento dopis nejráději vůbec nepsali. Ani pro nás to není nic příjemného, navíc nám to přátel nepřidá. Nechceme však promeškat příležitost k otevření diskuse o velmi vážném problému. Prosíme Vás o jediné. Nebojte se rozhodovat o veřejných zakázkách podle zákona a svého nejlepšího vědomí a svědomí. Člověk, který si sám sebe váží, se přece nebojí udělat rozhodnutí založené na vlastním úsudku a morálních zásadách. A to i tehdy, kdyby si snad jeho okolí myslelo či přálo opak. Bez obav si vyslechne různé názory, zváží všechny možnosti a alternativy, vezme je v úvahu a pak spravedlivě a nestranně formuluje vlastní závěry. Koneckonců i v médiích přibývají příběhy úředníků, kteří se vzepřeli neformálním pokynům, jež byly v rozporu s jejich přesvědčením. Převzali odpovědnost za své jednání a přestali se mlčením a pasivní spoluprací podílet na špatnosti. Někteří z nich za svůj postoj obdrželi ocenění od Nadačního fondu proti korupci založeného Karlem Janečkem.

Vážení pracovníci Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, oslovili jsme Vás společně s dalšími, média a nevládní protikorupční organizace nevyjímaje, o nichž jsme přesvědčeni, že mohou aktivně přispět k řešení popsání problému. Nezbyvá, než popřát nám všem, ať se to podaří.

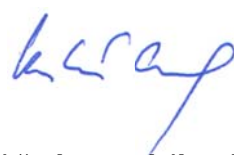
S pozdravem

Tomáš Pfeffer

Martin Kovařík

Vítězslava Kukáková